

VIŠE RADA, MANJE POSLA? UKRATKO O PERSPEKTIVAMA MPLP U NAŠEM KONTEKSTU

Apstrakt: Ovaj rad predstavlja sumarnu prezentaciju, odnosno kraće hipotetsko razmatranje mogućnosti primjene modela More Product, Less Process (MPLP) u našem kontekstu. MPLP, istraživačko-teorijski proizvod američkih arhivista Marka Grina (Mark A. Greene) i Denisa Majznera (Dennis Meissner), predstavlja set prijedloga kojima se želi unaprijediti praksa sređivanja i obrade arhivske građe, posebno velikih savremenih fondova, sa primarnim ciljem što veće dostupnosti dokumentarnog fundusa istraživačima. Kroz tekst koji je pred vama, autor predstavlja osnovne stavke MPLP, kritičke osvrte na model, kao i sopstveno razmatranje datih elemenata s posebnim fokusom na kontekst naših arhivskih ustanova i uslova rada.

Ključne riječi: MPLP (More Product, Less Process), sređivanje, obrada, racionalizacija, planiranje, timski rad.

Sređivanje i obrada predstavljaju jedan od osnovnih arhivskih poslova, od kojih zavisi čitav niz drugih poslova, takođe jednako bazičnih, a koji uopšteno spadaju pod nazivnike upotrebe, prezentacije i objavljivanja arhivske građe. Ipak, ostaje evidentna činjenica da u profesionalnoj literaturi, i regionalnoj i međunarodnoj, postoji manjak tekstova koji obuhvatno tretiraju ovu problematiku. U arhivskim ustanovama na prostoru bivše Jugoslavije, u procesu obuke kadrova za poslove sređivanja i obrade, upotrebljavaju se uglavnom publikacije udžbeničkog tipa, odnosno priručni tekstovi tehničko-instruktivnog karaktera, koji ponavljaju ustaljene normative arhivskog poslovanja. Ovi normativi su već duži niz decenija suštinski nepromijenjeni. Međutim, uslovi arhivskog poslovanja, posebno od 1990-ih godina, značajno su se mijenjali u pravcu otežanih okolnosti, koje podrazumijevaju manjak sredstava, prostora i kadrova sa jedne, naspram uvećanog obima akumulirane dokumentarne građe i njenih korisnika sa druge strane. Uprkos ovim drastičnim promjenama, zadržani su ustaljeni načini obavljanja poslova sređivanja i obrade koji potiču iz formativnog perioda arhivske službe, čija je glavna karakteristika bila, suprotno današnjoj, značajno ograničen obim raspoložive arhivske građe.

Savršeno je jasno da klasične metode sređivanja i obrade – papir po papir, kutija po kutija, fond po fond, sve do analitičkog inventara kao krune obavljenog posla – koji su se primjenjivali u vremenu kada su arhivski fondovi, iz današnje perspektive, bili relativno manjeg obima, sa uobičajeno slabim stepenom kancelarijske urednosti čiji je vrhunac predstavljala upotrebljivost djelovodnika, danas izgledaju kao jedan romantičan, starinski ideal, isprekidan stalnim poremećajima prioriteta u poslovanju. Dok posmatramo ono što se predstavlja kao posljedica uslova u kojima smo primorani da radimo, naime, manji broj urednih naspram velikog broja nesređenih arhivskih fondova sa nepreglednim količinama neregistrovanih, teško dostupnih ili nedostupnih informacija, postavljamo sebi dva pitanja. Prvo, da li krivica pada isključivo na uslove rada ili možemo takođe govoriti o rezultatima zastarjelog načina poslovanja? Drugo, ako dio krivice zaista leži u načinima rada, nije li došlo vrijeme za nova promišljanja, pa samim tim i za nove napise na temu sređivanja i obrade?

Ono što je, međutim, danas pred čitaocem, ne predstavlja rezultat temeljnih promišljanja, dugotrajnih istraživanja, pa čak ni jasnog autorskog stava u odnosu na datu temu. Radi se tek o jednom od početnih koraka u tom pravcu, koji nastaje na osnovu čitanja jednog notorno važnog, ali u našoj profesionalnoj sredini nepoznatog teksta. Kako nismo ni prvi ni posljednji koji se suočavamo sa pomenutim problemima, u poziciji smo da pokušamo izvući određene inspiracije, ideje i rješenja iz tuđih iskustava, koje, u ovom slučaju, dolaze sa engleskog govornog područja. U vodećem američkom arhivskom časopisu, *The American Archivist*, 2005. godine arhivisti Mark Grin (Mark A. Greene) i Denis Majzner (Dennis Meissner) objavili su tekst "More Product, Less Process: Revamping Traditional Archival Processing" (u slobodnom prevodu: "Više rezultata, manje rada: revizija tradicionalnog sređivanja i obrade"), kojim su pokušali arhivistima ponuditi prvi sveobuhvatan izazov klasičnim "načinima na koji sređuju fondove i zbirke, posebno velike savremene fondove i zbirke". Njihov tekst rezultat je temeljnog istraživanja, a praćen je implementativnim projektima kojima se model, od tada poznat pod skraćenicom "MPLP", stavljao u neposrednu arhivsku praksu. Pet godina nakon prvog članka autori su objavili i tekst "More Application while Less Appreciation: The Adopters and Atagonists of MPLP" (u slobodnom prevodu: "Više primjene uz manje posvećenosti: usvojitelji i neprijatelji MPLP-a"), kojim su prikazali neke rezultate u primjeni, uz odgovor na pozitivne i negativne kritičke osvrte. Kroz tekst koji je pred vama autor predstavlja osnovne stavke MPLP-a, kritičke osvrte na model, kao i sopstveno razmatranje datih elemenata, s posebnim fokusom na kontekst naših arhivskih ustanova i uslova rada u smislu njihove primjenljivosti.¹ Suprotno nekim kritičkim viđenjima, MPLP se ne

---

¹ S obzirom na činjenicu da se ovaj rad zasniva na predstavljanju, rekapitulaciji i promišljanju dva teksta o kojima je riječ, naučni aparat se smatrao suvišnim. Svi napisi koji se napominju u ovom radu navedeni su u literaturi. Onima koji ne čitaju engleski, fusnote bi bile beskorisne, a onima koji čitaju na engleskom, toplo preporučujem čitanje navedenih radova. Naravno, da bih preduhitrio moguće kritike kako je ovaj tekst samo jedno puko prepričavanje strane literature, odmah ću da priznam da se

posmatra kao model koji propisuje nove striktno normative, što i nije bila namjera Grina i Majznera, nego kao poziv na promišljanje postojećih normativa.

Primarni motiv za poziv na promišljanja i promjene proističe iz jednog prostog razloga – dodao bih, globalno vidljivog – da već decenijama unazad "sređivanje i obrada zaostaju za preuzimanjem". Rezultat je ono što se na engleskom jeziku naziva *backlog* – neobavljen posao, zaostatak ili, bolje rečeno, talog. Ovaj talog čine arhivski fondovi koji su nimalo ili nedovoljno sređeni i često potpuno neobrađeni, zbog čega su nedostupni istraživačima, odnosno nepregledni i efektivno neupotrebljivi. U mnogim slučajevima takvi fondovi zauzimaju neprihvatljivo velik udio u prostorijama arhivskih ustanova, a često su i neregistrovani, te kao takvi potpuno nepoznati ne samo istraživačima nego i samim arhivistima. Autori ukazuju da se i u starijoj arhivskoj literaturi upozoravalo na apsolutan i relativan rast takvih skupina građe, te da one slabe arhivsku struku i njen profesionalni ugled. Ovakva strahovanja su potvrđena određenim anketnim brojkama. Nekoliko savremenih istraživanja ukazivalo je na ozbiljne probleme. Američka Asocijacija istraživačkih biblioteka (ARL) 1998. godine objavila je da nesređene kolekcije čine u prosjeku jednu trećinu arhivskog fundusa u depoima njenih članica. Iste godine je jedno istraživanje pokazalo kako trećina imalaca kongresnih kolekcija (fondova i zbirki sa provenijencijom u kancelarijama državnih i saveznih zastupnika), među njima čuva najmanje jednu četvrtinu nesređenih, dok je za 13% imalaca taj udio veći od polovine. Agregacijom anketnih podataka iz ranih 2000-tih, Grin i Majzner su izračunali da je 59% arhivskih ustanova priznalo kako je njihov *backlog* "ozbiljan problem", dok je 88% njih saglasno da "prihvatljiva" količina nesređene građe iznosi manje od četvrtine ukupnog fundusa. Iz naše vizure, možda takav stav ne bi predstavljao pretjeran problem da u više od polovine ustanova nije istovremeno rečeno kako istraživačima ne omogućavaju pristup nesređenim fondovima i zbirkama.

Gdje leži suština problema? Grin i Majzner su krenuli "od radne hipoteze da poduhvati sređivanja traće ograničena sredstva zato što arhivisti provode previše vremena radeći stvari koje ne trebaju raditi, ili koje se, u najmanju ruku, ne trebaju uvijek raditi." Umjesto propisivanja novih normativa, autori su postavili cilj u promjeni perspektive: da se "postavljaju bolja pitanja, da se bolje sagledavaju posljedice određenih odluka koje arhivisti donose svaki dan, da se razumije i primjenjuje realna administrativna ekonomika u nizu postavljenih zadataka, te da se napravi razlika između onoga što zaista mora da se uradi od onoga za što samo vjerujemo da mora da se uradi." Jedan tekst iz 1982. godine, u kojem autorka (Megan Desnoyers) postavlja naslovno pitanje o tome kada je fond zapravo sređen, problem vidi u univerzalnom standardu koji se primjenjuje na cjelokupnu arhivsku dokumentaciju, a čiji su kriterijumi postavljeni na pretjerano visok nivo: "Rezultat je

---

radi upravo o tome, jer smatram da je predstavljanje krucijalnih ideja iz inostrane literature – koje bi nam inače ostale nepoznate – jedan podžanr kojem treba dati više prostora u našoj stručnoj literaturi.

obično mala količina predivno sređenih cjelina koje su dostupne za korištenje i ogroman talog nesređenih kolekcija koje su nedostupne dok čekaju na uzimanje u rad." Mislim da nije pretjerano ustvrditi kako ova rečenica donekle opisuje našu situaciju. Tradicionalan pristup sređivanju, formulisan u radu sa fondovima starijim od sredine XX vijeka, pokazuje se kao neefikasan u radu sa sve većom količinom dokumentacije nastale od kasnih 1950-ih do danas. Ako je *conditio sine qua non* moderne arhivske profesije što veća dostupnost relevantnih informacija sa najoptimalnijim načinima čuvanja i pronalaženja, onda se tradicionalni normativi za sređivanje i obradu moraju zamijeniti novim. MPLP, ukratko, preporučuje perspektivu "odozgo na dole": prvo moramo intelektualno da ovladamo *svim* fondovima i zbirnama, to jest, da znamo šta imamo i šta svaka cjelina predstavlja; zatim moramo da ustanovimo *nužan minimum* sređivanja, obrade i uslova čuvanja koji bi se primijenio na *sve* fondove i zbirke, čime bi se oni, u uslovnom smislu, učinili dostupnim; sav *dodatan rad* primjenjivao bi se ne na čitave fondove, nego samo na one cjeline za koje smo utvrdili *posebnu potrebu*. U suštini, MPLP kao glavni cilj postavlja što optimalniju dostupnost materijala, kao idealni minimum propisuje intelektualno ovladavanje informacijama na nivou fondova i zbirki, a kao operativni metod predviđa fleksibilan i diferenciran rad u mjeri koju određuju jasno definisane potrebe i nužnosti.

Naravno, tekst Grina i Majznera nije bio prvi koji je unosiо inovacije u napise o arhivskom sređivanju, niti je njime unesena revolucija u svakodnevni arhivski posao. MPLP je prevashodno obuhvatio stavove koji su duži niz godina cirkulisali profesionalnim kanalima, da bi ih sazeo u jednom setu decidnih formulacija, koje su zbog svog urgentnog tona privukle posebnu pažnju. Ne tražeći zasluge za originalnost, Grin i Majzner su možda najveći teorijski uticaj prepoznali u priručniku za sređivanje i obradu kojeg su 1981. za potrebe arhivske ustanove Instituta za tehnologiju Masačusetsa (MIT) napisale Keren Linč (Karen T. Lynch) i Helen Semjuels (tada Slotkin) (Helen W. Samuels – Slotkin). Svoj "adaptabilan pristup" Linč i Semjuels su definisale kroz prevazilaženje tradicionalnog načina sređivanja i obrade, kojim se predviđao unificiran tretman građe, a koji se u praksi pokazao kao prespor u davanju traženih rezultata. Autorke su došle do zaključka da klasično sređivanje na nivou predmeta i spisa oduzima previše vremena, te da ga treba izbjegavati "osim kada se ukaže jasna korist koja bi proizišla iz takvog rada". Priručnik je dao nekoliko preporuka: provoditi sređivanje dovoljno za optimalnu upotrebu, fokusirati se na cjeline koje će se više upotrebljavati, ne obavljati ništa automatski nego kao dio šireg plana i koordinacije, te konačno, raditi u timovima.

Dvije decenije kasnije, Grin i Majzner svjedoče sporim promjenama starih navika, barem kada je riječ o postupcima sređivanja. Prema jednom istraživanju, 68% anketiranih arhivista "ponekad, obično ili često" slažu pojedine spise unutar većih cjelina, što podrazumijeva rad na nivou pojedinačnih akata. Autori traže promjenu ukupne perspektive. Odozgo na dole, poštujući provenijenciju i prvobitni red (tamo gdje ga ima), sređivanje bi trebalo da polazi od fonda kao cjeline, u kojem

se sređivanje u obaveznom smislu obavlja na nivou serija ili arhivskih jedinica. Spuštanje na niže nivoe i intervencije u okviru fascikli, dosijea, predmeta i pojedinačnih spisa preporučuju se samo onda kada se ukaže jasna potreba, koja proizilazi iz intenzivnog korištenja. Anketni odgovor istraživača na pitanje da li bi prihvatili slabiju sređenost unutar fondova ukoliko bi to značilo veću dostupnost, tek u 26% slučajeva je negativan. Naravno, ostaje nam da sami sebi ponovimo upozorenje koje smo u više navrata imali prilike čuti: glavni korisnici arhivske građe smo mi arhivisti. Najveći procenat upotrebe arhivske građe sa naše strane otpada na pomoć neakademske korisnicima, fizičkim i pravnim licima koja traže informacije i dokaze sadržane u dokumentarnom materijalu. U tom smislu, kao osnovni razlog za mikrosređivanje određenih cjelina trebalo bi uzeti visok stepen potražnje određenih vrsta informacija od strane neakademske korisnika.

Grin i Majzner takođe predlažu da se u potpunosti napusti ono što se u literaturi na engleskom jeziku naziva "čupanje korova" (*weeding*), to jest izlučivanje pojedinačnih materijala za koje se utvrdi da su informaciono bezvrijedni ili duplikati. Oni tvrde da je u praksi dokazano kako je ovaj postupak gotovo beskoristan jer štedi izrazito malo prostora, ako se uzme u obzir količina vremena koja je potrebna za detaljan rad na nivou pojedinačnih spisa. To radno vrijeme bi se moglo korisnije upotrebiti u poslovima koji donose efikasniju uštedu prostora. Što se tiče našeg arhivskog konteksta, čini mi se da nemamo dovoljno empirijskih podataka da bismo mogli unaprijed prihvatiti ili odbaciti njihove tvrdnje, mada se, iz ličnog iskustva, može uzeti kao logična pretpostavka da je makro pristup u identifikovanju suvišnih cjelina daleko efikasniji od "čupanja korova". Ostaje nam kao pitanje za provjeru, koliko je uklanjanje pojedinačnih spisa uopšte efikasno u smislu uštede prostora i u kojim uslovima uloženo radno vrijeme opravdava taj postupak. Jedno moguće rješenje leži u prethodnom planiranju koje zasnivamo na perceptivnoj obradi uzoraka: ukoliko se za posebne vrste serija materijala utvrdi visok stepen duplikata, oportuno je pristupiti njihovom odstranjivanju. Ako je, na primjer, evidentno da iz djelovodnih spisa ne možemo izlučiti više od desetine ukupnog materijala – koje bismo pritom morali čitati – dok iz završnih računa možemo ukloniti većinu lako prepoznatljive, striktno finansijske dokumentacije iza koje ostaju informaciono bogati narativni izvještaji, logično je da bi samo drugi zadatak trebalo uzeti u razmatranje.

Za razliku od sređivanja, kojim se i dalje manipuliše pojedinačnim spisima, arhivska obrada je u većini slučajeva odignuta od najnižeg nivoa. Izrada onoga što se kod nas naziva analitičkim inventarima sada je rijetkost. Ipak, Grin i Majzner upozoravaju kako arhivisti i u domenu obrade i dalje pate od tradicionalizma i uniformnosti. Iako se danas rijetko sastavljaju inventari koji zadiru ispod nivoa serija i jedinica, njihova izrada je, smatraju, i dalje opterećena pretjerano deskriptivnim detaljima. Naravno, deskriptivnost ne bi trebalo da predstavlja problem ukoliko je ispunjen osnovni uslov u obradi fondova i zbirki koji je već naznačen kod Teodora Šelenberga (Theodore R. Schellenberg), naime, onaj o izradi i objavljivanju osnovnih

informacija o svakom fondu i svakoj zbirci. To je, uostalom, vodeća želja istraživača. Na anketno pitanje sa ponuđenim odgovorima koji predstavljaju radne prioritete, daleko najveći broj korisnika bi htio da vidi redovno ažurirane, osnovne informacije o svim arhivskim cjelinama u jednoj ustanovi, čak i kada bi to značilo da većina tih cjelina nikada neće proći kroz detaljnu obradu. Obrada "odozgo na dole" predstavlja uspostavu intelektualne kontrole nad ukupnošću arhivskih cjelina u našem posjedu. Intelektualna kontrola, uostalom, predstavlja jednu od osnovnih obaveza arhivskih ustanova. Svako fizičko i pravno lice bi trebalo da bude u mogućnosti da zna koje se sve arhivske cjeline – označene provenijencijom, vremenskim rasponom, količinom, osnovnim sadržajem i uslovima dostupnosti – nalaze među zidovima jedne arhivske ustanove. Konačno, savremeni alati za kompjutersku primjenu standardizovane obrade, bilo komercijalni kao "Scope" ili otvorenog koda kao "Access to Memory", sada olakšavaju proces arhivske obrade i čine diferencirane stope opisa izrazito lakim poslom, pored kojih tradicionalna želja za unificiranim inventarima postaje, ako ne teško izvodljiva, onda barem nepotrebna.

Kako MPLP predlaže napuštanje rada na nivou spisa kao jedinstvenog standarda, tako se sugeriše i napuštanje konzervacionih i tehničkih postupaka na najnižem nivou, kao što su uklanjanje metalnih spajalica, izdvajanje kiselog papira i prepakivanje građe. Argumentacija Grina i Majznera protiv uklanjanja metalnih spajalica donekle je razumljiva. Postavlja se pitanje, zašto bismo napuštali sređivanje i obradu na nivou spisa, a zadržali tehničke postupke koji tretiraju građu papir po papir. Štaviše, autori upozoravaju kako ne postoje dokazi da metalne spajalice u optimalnim mikrobiološkim i mikroklimatskim uslovima dovode do oštećenja papira. Detaljnu konzervaciju potrebno je sprovesti samo na vidno oštećenoj građi, a za svu ostalu dovoljno je obezbijediti optimalne uslove čuvanja. Povrh toga, korisnici nisu zainteresovani za količinu rđe, obim prljavštine ili način pakovanja, sve dok dobiju ono što im je potrebno. Ono sa čim se, međutim, ne slažem, barem kada su naši uslovi u pitanju, jeste argumentacija protiv prepakivanja građe. Iako brojke kojima raspolažu pokazuju kako disproporcionalno velik dio radnog vremena otpada na promjenu ambalaže, čini mi se da kod nas obavljanje ovakvog posla ima vidljive prednosti, koje, naravno, nemaju veze sa uniformnošću ili estetikom. Klasični registratori za istu dužnu metražu građe zauzimaju više kubne metraže nego što je to slučaj sa kutijama. Hipotetski govoreći, u prostoriji depoa od 30 kvadratnih metara, u kojem se police pomjeraju po visini, razlika između registratora i ambalaže veličine papira (kutije ili povezi) donosi razliku od oko 30 dužnih metara zauzetog prostora. Ako tome dodamo činjenicu da stvaraoci često predaju građu u polupraznim registratorima, vrijeme uloženo u prepakivanje donosi korisne, vidljive i trajne rezultate.

Ovom prilikom neću ulaziti u pitanje kvantifikacije procesa rada, iako se autori detaljno bave ovom problematikom. Dovoljno je napomenuti kako u zaključku predviđaju da se primjenom MPLP-a može utrostručiti standardna brzina sređivanja i obrade, mada su naknadno mogli primijetiti kako arhivisti slabo pribjegavaju toj vrsti

mjerjenja rezultata rada, dok ni jedna institucija nije prihvatila predložene norme. Takođe ću preskočiti neka razmatranja koja se odnose na problematiku raspoređivanja posla između sređivanja i opsluživanja, što zavisi od izbora između fizičkog preuređivanja arhivskih cjelina i njihove tematsko-predmetne indeksacije. Obje ove stavke ostavio bih za neka buduća razmatranja. U nastavku nam ostaje da se osvrnemo na prijem MPLP-a, odnosno na naknadna pitanja koja su pojavila nakon prvog teksta iz 2005. godine.

Uprkos početnim nerazumijevanjima, MPLP je postao jedna od najzastupljenijih tema u profesionalnim diskusijama u Sjevernoj Americi. Ono sa čim se autori mogu konkretno pohvaliti jeste rezultat jedne ankete koji nam stavlja do znanja da je 58% onih koji su primijenili model u svom poslovanju imalo poboljšan učinak u radu sa korisnicima, nasuprot 4% onih čiji su radni rezultati pogoršani. Ipak, Grin i Majzner su u više navrata morali odgovarati na određene kritike. Prva, ona najslabija, proizlazila je upravo iz neshvatanja suštine. Često se ukazivala potreba da se objašnjava kako MPLP nije set konkretnih formula i naloga, nego poziv na fleksibilno preispitivanje postojećih normi, iza kojeg stoji tendencija za promjenom profesionalnog mentaliteta. Takođe, bilo je potrebno ukazati na jednu očiglednu stvar, naime, da ne postoji opasnost od napuštanja intelektualne kontrole na nivou spisa, jer takvu vrstu kontrole arhivisti odavno ne posjeduju, ako su je ikada i posjedovali. Srodan je i argument o povećanoj opasnosti od krađe, kao da izrada popisa određenih stvari sprečava njihovo otuđenje. Prateći isti fokus, daleko važnija kritika odnosila se na pitanje kontrole osjetljivih informacija, kojom se propagira upozorenje da gubitak detaljnog uvida u pojedinačne komade arhivskih materijala može dovesti do njihove zloupotrebe od strane korisnika, jer, tobože, više ne znamo šta im dajemo na uvid. Grin i Majzner su iznijeli kontraargument da odgovornost pri upotrebi ne leži isključivo na arhivistima, nego se dijeli sa korisnicima, a oni su ti koji snose kaznenu odgovornost za moguće zloupotrebe. Dodao bih još nešto. Naime, provenijencija je najčešće dovoljan element na osnovu kojeg se mogu određivati uslovi dostupnosti. Prosto rečeno, nije potrebna pretjerana mudrost da znamo koje serije sadrže "osjetljive lične informacije". Ali čak i da ne znamo, to nije prihvatljiv razlog za odbijanje pristupa. Mi nikada ne možemo znati svaku konkretnu informaciju koju spisi sadrže, ali možemo obavezati korisnike na poštivanje određenih uslova upotrebe za određene vrste informacija. Naravno, ne bih se složio sa Grinom i Majznerom da mi kao arhivisti "nismo dužni da štitimo reputaciju trećih lica", ali to ne mijenja ukupnu argumentaciju u korist što veće uslovne dostupnosti arhivske građe, koja bi se primjenom MPLP-a ostvarila.

Prilikom prvog čitanja, na marginama prve stranice sam zabilježio jedno zapažanje koje je bilo ponovljeno i u potonjim kritičkim osvrtima na MPLP, naime, da *glavnu* krivicu za dokumentarni talog ne treba tražiti u sređivanju, nego u zastarjelim modelima vrednovanja i izbora arhivske građe za trajno čuvanje. Taj problem je pojačan i dominantnim *modelom životnog ciklusa*, u kojem se ograđujemo od nužnih intervencija u kancelarijsko poslovanje stvaralaca, a kojim bi

se postavili uslovi za efikasnije provođenje selekcije materijala. Iako je ovo zapažanje tačno, ono ne umanjuje značaj problema koji leži u načinima provođenja sređivanja i obrade. Suština je u tome da su Grin i Majzner u obimnoj savremenoj literaturi o vrednovanju i selekciji prepoznali elemente koje bi sada trebalo prenijeti u manjkava razmišljanja o sređivanju i obradi. Njihovi kritičari, upozoravaju oni, "zapravo zanemaruju punu moć vrednovanja tako što ga shvataju isključivo kroz prizmu mikrovrednovanja", koje se uzda u negativnu selekciju van arhiva i "čupanje korova" unutar njega. Odgovor je, međutim, u pristupu "odozgo na dole", kojeg zagovaraju modeli kao što su makrovrednovanje (*macroappraisal*) i dokumentaciona strategija (*documentation strategy*) u postupcima vrednovanja i selekcije. Dodao bih da bi taj pristup trebalo primijeniti paralelno, kako u selekciji tako i u sređivanju i obradi. Sistematična obrada fondova od višeg ka nižim nivoima, uz razvijene metode manipulacije većim količinama arhivskog materijala, nosi strukturalne sličnosti sa ukupnim postupcima koji su predviđeni makrovrednovanjem. Štaviše, vjerujem da će uspostavljanje intelektualne kontrole nad arhivskim cjelinama, praćene obradom od viših ka nižim cjelinama, omogućiti bolju identifikaciju i razumijevanje funkcija, odnosno funkcionalnu analizu.

Za kraj, izrazio bih jedno bitno neslaganje, a zatim i jednu bitnu saglasnost sa tvorcima MPLP-a. Ono sa čim se ne slažem odnosi se na poslovnu logiku kojom autori žele pravdati svoj model. Marika Sajfor (Marika Cifor) i Džejmi Li (Jamie A. Lee) upozoravaju da uvođenje elementa finansijske efikasnosti poslovanja, koje je skopčano sa pitanjima produktivnosti, opasno podsjeća na elemente neoliberalne ideologije. Poziv za povećanje efikasnosti ni u kom slučaju ne smije osporiti profesionalni konsenzus o lošem položaju arhivskih ustanova. Samo zato što možemo bolje da obavljamo svoj posao, ne znači da ga sada ne obavljamo dovoljno dobro. Grinu i Majzneru zamjeram na insinuaciji da je bolje poslovanje ujedno preduslov za traženje boljih uslova i veće podrške. Arhivisti su odgovorni isključivo društvu kao cjelini, dok svakodnevno odgovaraju zahtjevima korisnika. U čemu je onda saglasnost? Upravo u konstantnom stavljanju korisnika u centar pažnje, pri čemu je krajnji cilj povećanje dostupnosti informacija iz arhivskog materijala. Ukoliko se odlučimo na primjenu MPLP-a kao modela, to će biti mjerilo uspjeha koje ćemo najviše uzimati u obzir.

Literatura:

- M. Desnoyers, "When is it Processed?", *The Midwestern Archivist*, no. 7 (1982).
- K. T. Lynch, H. W. Slotkin, "An Analysis of Processing Procedures: The Adaptable Approach", *The American Archivist*, vol. 45 (1982).
- M. A. Greene, D. Meissner, "More Product, Less Process: Revamping Traditional Archival Processing", *The American Archivist*, vol. 68 (2005).

- D. Meissner, M. A. Greene, "More Application while Less Appreciation: The Adopters and Atagonists of MPLP", *Journal of Archival Organization*, vol. 8 (2010).
- M. Cifor, J. A. Lee, "Towards an Archival Critique: Opening Possibilities for Addressing Neoliberalism in the Archival Field", *Journal of Critical Library and Information Studies*, vol. 1, no. 1 (2017).

Vladan Vuklis

More Labor, Less Work?
A Short Contemplation on MPLP in Our Context

Summary

This paper is a summary presentation of a seminal text "More Product, Less Process: Revamping Traditional Archival Processing" published by US archivists Mark A. Greene and Dennis Meissner in 2005. The text presented a model, MPLP, which suggested several ways in which archival processing practices could be directed towards greater efficiency and user orientation. Five years later the authors published a follow-up piece, which summarized some practical results of the MPLP implementation and responded to critical commentary. In this text, the author explains the basics of MPLP, relays the main critical arguments, and contemplates on the possibilities of putting the model into practice within our own archival and institutional context.